

1980 LUKU

TOIMINTA JÄSENTYY 1980-LUVULLA

Tavoitteellinen kilpailutoiminta näkyy selkeästi ikääntyvien ihmisten ajatuksissa. 1980-luvulta lähtien osallistuminen ja tulosurheilu lisääntyivät vahvasti kilpailutoiminnan laajentumisen myötä. Osallistuttiin myös yhä enenemässä määrin kansainvälisiin kilpailuihin ja kansainvälinen kilpailutoiminta laajeni muutoinkin niin maailman, Euroopan kuin pohjoismaiden tasolla, puhumattakaan kansallisista kilpailuista Suomessa.

KILPAILUTOIMINTA JÄSENTYY

Yleisurheiluinnostus Suomessa oli 1980-luvulla vahvaa valtaisan 1970-luvun hölkkäbuumin jälkeen. Suomi ja Helsinki saivat vuonna 1983 järjestettäväkseen ensimmäiset yleisten sarjojen yleisurheilun maailmanmestaruuskilpailut, mikä innosti erityisesti lajin parissa työskenteleviä. 1980-luvulla myös maamme veteraaniturheilijat saivat menestystä yleisurheilussa varsin laajalla rintamalla. Niin ikään olosuhteet paranivat lajin eduksi, sillä yhä useampaan kuntaan rakennettiin uusilla kestopinnoilla olevia kenttiä. Kenttien lisäksi sisähalleja alettiin rakentaa useille paikkakunnille, minkä vuoksi edellytykset ympärivuotiseen harjoittelun paranivat.

Motivaatiot kilpailemiseen ja oman kunnan ylläpitämisen ovat varsin moninaiset, joiden taustoja ei nyt ryhdytä tässä yhteydessä analysoida. Tärkeää oli, että ihmiset alkoivat liikkua yhä enemmän ja osallistua eri tason koitoksiin, mihin tarjoutui mahdollisuuksia, kun kilpailuja organisoitiin lisää. SM-kilpailujen määrä lisääntyikin tasaisen nopeasti: ensimmäiset maantiekävelyt ja hallikilpailut

pidettiin 1980, pitkät hiihtomatkat 1982, luistelukilpailut 1983, viestijuoksut 1987 ja seuraavana vuonna vauhdittomat hyppyt. SM-yleisurheilukilpailut ja hiihdon pikamatkat oli aloitettu jo 1970-luvulla. Suomi on ollut kautta aikain yksi aktiivisimmista veteraaniturheilun toteuttajista eri tasoilla ja eri tavoin ja on sitä yhä.

Maamme ensimmäinen veteraaniturheilun erikoisseura on Porin Urheiluveteraanit. 1970-luvulla veteraaniturheilun painopiste alkoi siirtyä Turkuun, missä Varsinais-Suomen Veteraaniturheilijat organisoivat aktiivisesti tapahtumia aloittaen myös oman Sporttiveteraani-lehden julkaisemisen 1980-luvulla. Lehti olikin aikanaan yksi merkittävä ikäihmisten urheilun sanansaattaja. Viestinnässä tapahtui muutoinkin uutta, sillä Juha Väättäinen alkoi vuonna 1983 toimittaa perustamaansa Ikiliikkujaa. Lehti kuitenkin lakkautui jo seuraavana vuonna. Sitten vuonna 1985 Olavi Niemi tarttui ohjaksiin ja Perpetuum Mobile - Ikiliikkuja alkoi ilmestyä. Julkaisu on toiminut vahvana veteraani- / aikuisurheilun tiedotuslehtenä. Se on sittemmin siirtynyt liittokustanteiseksi sekä samalla saanut uuden ulkoasun.

SEURAJÄSENYYT VAHVISTI TOIMINTAA

Laajentuminen veteraaniturheilun parissa näkyi 1980-luvulla, jolloin uusia seuroja nousi kilpakentille. Myös järjestötasolla tapahtui muutoksia. Puheenjohtaja Jouko Pesola siirtyi viettämään eläkepäiviä ja puheenjohtajaksi valittiin Uljas Kiuru.

Sihteerin tehtävää hoiti koko vuosikymmen Irene Merjamaa. Toiminta järjestäytyi vuosikymmen kuluessa useammalla tasolla. Jo vuonna 1981 perustettiin kuusi toimikuntaa toteuttamaan toiminnan eri osia. Lisäksi vuosikymmenen puolivälissä tuli mukaan hiihdon, luistelun sekä otteiden yhdyshenkilö rakenne. Oma standardi ja lippukin olivat tosiasia kyseisellä vuosikymmenellä - kuten myös pääsy valtionavun piiriin vuonna 1987 muiden urheilujärjestöjen joukossa.

Veteraaniturheiluliiton jäsenkunta 1980-luvulle tultaessa oli koostunut henkilöjäsenistä, mutta nyt tapahtui selkeä muutos. Porin ja Turun lisäksi Tampereelta Kunto-Pirkat sekä Lahdesta Päijät-Hämeen Urheiluveteraanit nousivat vahvoiksi seuroiksi vuosikymmenen aikana. Nämä seurat sekä vahva veteraaniseura Vihtin Veteraaniturheilijat olivat ensimmäiset seurat, jotka vuonna 1983 hyväksyttiin liiton seurajäseniksi. Vuosikymmenen lopussa liitossa oli jo 51 jäsenseuraa.

Muun muassa liiton varapuheenjohtaja Bruno Silekoski Tampereelta ajoi vahvasti seurajäsenyyttä ja Kunto-Pirkat olikin ensimmäinen seura, joka liittyi silloisen Suomen Veteraaniturheiluliiton jäseneksi. Seuran jäsenet tulivat nyt seuran kautta valtakunnallisen liiton jäseniksi. Niin ikään periaatteena alkuvaiheessa oli, etteivät perustetut veteraaniseurat liittyneet muiden liittojen jäseniksi. Kyseiset seurat erikoistuvat yli 35-vuotiaiden yleisurheiluun. Myös hiihto ja luistelu nousivat aikaisempaa vahvemmin mukaan järjestön toimintaan,

MM-kilpailut 1985 Rooma, Italia.

Irja Sarnama 5-kertainen EM-mestari 1984 Brighton, Englanti.

kertoo SAUL:n kunniapuheenjohtaja ja Kunto Pirkkojen pitkäaikainen puheenjohtaja Tapio Lindroos.

KOTIMAAN KISAT INNOITTAVAT

Oma merkityksensä oli vuoden 1980 Helsingissä järjestetyillä veteraanien Euroopan yleisurheilumestaruuskisoilla. Kotikisat innoittivat suomalaisia osallistumaan ja menestyskin oli sen mukainen, kotikisat olivat varsin näyttävä ponnistus kohti kansainvälistä kärkeä. Mitaleita jäi runsain mitoin Suomeen, kaikkiaan 164 kappaletta. Pohjoismaiden kisatoiminta käynnistyi jo 1970-luvulla ja Turussa jär-

jestettiin vuonna 1979 ensimmäiset Pohjoismaiset kesäakisat, joista suomalaiset saivat peräti 285 mitalia. Hämeenlinnassa isännöitiin 1984 maastajuoksu-ottelu- ja kävelykilpailut ja Porin vuoro oli järjestää vuonna 1987 kesäakisat, jolloin Turussa saatu mitalimäärä ylitettiin reilusti.

Maailmanmestaruuskilpailuja odotettiin myös järjestettäväksi ja niiden toteutus tapahtui seuraavalla vuosikymmenellä, mistä kotimaahan jäi 84 mitalia. Turku osoitti aktiivisuutensa vuonna 1991, jolloin maailman urheilijat kohtasivat Turun Paavo Nurmen stadionilla. Hiihdon MM-kilpailut nähtiin niin ikään jo vuonna 1987 Suomessa, kun Kuusamon Rukan jylhissä maisemissa hiihdettiin kilpaa eri ikäluokissa.

Kilpailutoiminta lisääntyi 1980-luvulla uusien veteraaniseurojen perustamisen myötä. Mutta merkille pantavaa on, että vähän toistakymmentä vuotta toiminut Suomen Veteraaniturheiluliitto ry (SVU) toimi vapaaehtoisin voimin. Palkattua henkilökuntaa ei ollut ja toiminta eteni vapaaehtoisuuden pohjalta - hallitus, toimikunnat ja erityisesti seuratoiminnassa olivat perustetut veteraaniturheiluseurat, mutta myös SUL:n jäseninä toimivat yleisseurat osallistuivat toimintaan.

PHVU – YKSI ENSIMMÄISISTÄ SEURAJÄSENISTÄ

Uuden liiton toisella vuosikymmenellä Päijät-Hämeen Veteraaniturheilijat (PHVU) oli yksi vahvaa toimintaa osoittanut uusi urheiluseura. PHVU on perustettu

vuonna 1982, joskin muun muassa sittemmin seuraa edustanut Suomen yleisten sarjojen maajoukkue-edustaja Tuula Rautanen oli hankkinut Euroopan mestaruuksia jo 1970-luvun lopulla. Myös Turun PM-kisoihin 1979 sittemmin seuraa edustaneet olivat jo osallistuneet menestyksekkäästi. Into oman seuran perustamiseen oli olemassa ja niinpä seiväshyppääjä Juhani Salmisen puheenjohtajuusaikana 1980-luvulla seuran edustajat osallistuivat kansainvälisiin ja kansallisiin kisoihin yleisurheilussa ja hiihdossa. Myös luistelijoita löytyi kansallisiin kisoihin. Toimeen tartuttiin välittömästi, joten PHVU oli järjestämässä Lahden Urheilijoiden kanssa jo vuonna 1984 SM-hiihtoja Lahdessa. Yleisurheilussa kilpailijoiden joukko oli varsin laaja ja seura kilpaili Varsinais-Suomen Veteraaniturheilijoiden, Porin Urheiluveteraanien ja Kunto Pirkkojen kanssa vuosittaisesta parhaan seuran tittelistä. Parhaimmillaan PHVU oli kolmanneksi paras seuratilastoissa.

Seuran urheilijat olivat kunnostautuneet jo ennen PHVU:n perustamista näkyen Suomen ennätystilastoissa ja 1980-luvulla he tekivät parikymmentä SE-tulosta. Varsinkin Marja-Leena Kangas (80 metrin aidat, korkeus, pituus) sekä Pekka Metsähuone (100 ja 200 metriä) nousivat vahvasti esiin Suomen ennätystilastoissa. Heidän lisäksi maailmanennätyksiin ylsivät Heikki Simola (100 metriä) ja Eino Anttila (moukari). Simola saavutti 1980-luvulla kuusi MM- ja viisi EM-mitalia muiden saavutusten lisäksi. Kaikkiaan seuran jäsenet saivat yleisurheilusta 24

Suomalaisten mitalit yleisurheilun M-, EM- ja PM-kilpailuista.

1981 MM	Christchurch	18
1983 MM	Puerto Rico	42
1985 MM	Rooma	72
1987 MM	Melbourne	67
1989 MM	Eugene	61
1980 EM	Helsinki	164
1982 EM	Strasbourg	80
1984 EM	Brighton	104
1986 EM	Malmö	112
1988 EM	Verona	97
1990 EM	Budapest	106
1981 PM	Larvik	225
1983 PM	Kööpenhamina	247
1985 PM	Helsingborg	186
1987 PM	Pori	359
1989 PM	Larvik	198

Risto Tuliniemi ja Ritva Tuliniemi sekä Ritvan palkintoja.

Suomen voitokas kolmikko Miyazakin MM-kisojen pituuskisan jälkeen - Ilpo Sopanen, Viljo Knaappila ja Olavi Niemi.

ja hiihdosta neljä MM-mitalia, Euroopan mestaruuskisoista mitalisaldo oli 29, joista Alpo Kautto saavutti peräti 11 mitalia.

RISTO JA RITVA TULINIEMI – MOLEMMILLA OMA ROOLI URHEILUSSA

Tuliniemen pariskunta Ritva ja Risto osallistuivat aktiivisesti urheilutoimintaan – Ritva urheilijana ja Risto vahvana taustatyöntekijänä. Risto oli toiminut jo pitkään Nastolassa urheiluseuratyössä ja kannusti lahjakkaan kestävyysurheilijavaimonsa mukaan kisoihin. Ritva osallistui paitsi veteraaniturheiluliiton järjestämiin kisoihin niin myös muihin kansallisiin kisoihin. Saavutuksena oli mm. Kalevan kierroksen voitto vuonna 1989 omassa ikäluokassa – eikä vain yksi voitto vaan kaikkien kuuden lajin voitto, jotka sisältyivät kierrokseen yhteispisteisiin. Hän myös voitti vuonna 1982 Finlandia maratonin ja oli tuolloin nopein naisjuoksija kisassa. Veteraanien kansainvälisiin kisoihin hän osallistui ensimmäisen kerran Roomassa 1985 ja tuloksena oli heti värisuora mitalista. Rukan MM-hiihdoista vuonna 1987 tuli myös kultaa viestissä. Ritvalle onkin sittemmin kaikkiaan kertynyt uran aikana kolmisenkymmentä MM- ja EM-mitalia muiden saavutusten lisäksi.

*Kaikkienensa 1980-luvulla toiminta oli vielä veteraaniturheilussa osaltaan ha-
kusessa, olihan toiminta siltä osin uutta. Lahteen perustettiin seuraksi PHVU, jonka puheenjohtajana oli 1980-luvulla Juhani Salminen – hän oli hyvä seiväshyppääjä. Konkreettista apua saimme perustamis-
asioissa muun muassa Kunto Pirkoilta. Hetihän me myös pyrimme järjestämään kisoja ja kisojen järjestelyihin haettiin apu-
ja muilta ympäristön seuroilta. SM-kisoja järjestettiin 1980-luvulla yleisurheilussa Lahdessa, Vierumäellä ja Pajulahdessa sekä SM-hiihdotkin pidettiin onnistunees-*

ti. Kansalliset Vierumäen hallikilpailut alkoivat niin ikään vuosikymmenellä ja niitä pidettiin aina 2010-luvun taitteeseen saakka, kertoo Risto Tuliniemi.

Toiminta Veteraaniturheiluliitossa oli vielä suppeahkoa ja päätoiminta-alueena oli Etelä-Suomi – Helsinki, Tampere ja Turku. Vaikkakin seuroja ja toimintaa alkoi jo olla vähäisemmässä määrin muuallakin. Tietysti Pori oli aktiivinen, sillä siellähän oli pisimmät perinteet veteraaniturheilussa. Lars Ingves Porista oli henkilö, jonka kautta tapahtuivat matkanjärjestelyt kansainvälisiin kisoihin, ja noilla matkoilla mekin olimme mukana, jatkaa Risto. Risto oli Päijät-Hämeen Veteraaniturheiluliiton hallituksessa ja sittemmin puheenjohtajana Juhani Salmisen jälkeen vuodesta 1992 lähtien. Kaksi vuotta aiemmin oli alkanut työskentely SVU:n hallituksessa.

VILJO KNAAPPILA – ON TAHDON VOIMASTA KIINNI MITEN PÄRJÄÄ

Viljo Knaappila tuli vahvasti mukaan niin kansalliseen kuin kansainväliseen kärkeen 1980-luvulla. Menestystä hän saavutti jokaisella kisatasolla. Hän on tällä hetkellä Kunto Viirun kanssa ainoa yleisurheilija, joka on osallistunut kaikkiin järjestettyihin Pohjoismaisiin mestaruuskisoihin. PM-kisat alkoivat vuonna 1979 Turusta. Villen PM-kisa-mitalisaldo on nyt 60 ja 1980-luvulla niitä tuli kahdeksan. MM-mitaleita hänellä on nykyisin kahdeksan, joista kolme 1980-luvulla ja EM-mitaleita niin ikään kahdeksan (yksi 1980-luvulta). kaikkiaan vähintään SM-tason mitalia hänellä on 230. Kovin tulokunto hänellä oli 1990-luvulla, jolloin vuonna 1993 60-vuotiaana pituuden leiskautus oli 560 senttiä, mikä tarkoitti myös Pohjoismaiden ennätystä ja samana vuonna myös MM-kultamitalia Japanin Miyazakissa.

Mistä kiinnostus urheiluun syttyi myöhemmällä iällä ja miten tulokset olivat varsin kovia, sillä pituutta hän oli nuoruusvuosinaan hypännyt 594 senttiä.

Katselin veteraanien tuloksi 1970-luvun lopulla ja totesin, että kyllä kai minäkin lähelle noita pääsen. Läksin sitten SM-kisoihin ja ensimmäinen saavutus siellä oli kolmiloikan pronssitila. Se antoi intoa lähteä uudelleen mukaan koitoksiin. Kyllä minulla oli heti alun alkaen tavoitteet korkealla ja niinhän pitää myös olla – ei muuten päästä saavutuksiin. Kilpailu ja osallistuminen kisoihin tuo mukanaan myös kavereita ja elinikäisiä henkilösuhteita. Ne ovat tärkeitä ja juuri urheilun kautta on helppo saada ulottuvuutta elämään, kertoo Viljo.

Kilpailun kautta saadaan uusia tuttavuuksia ja esimerkiksi vuonna 1987 kolme suomalaista kutsuttiin Neuvostoliiton avoimiin mestaruuskilpailuihin, joissa 55-vuotiaana voitin pituuden tuloksella 555. Tuokin matka oli varsin mielenkiintoinen ja kisajärjestäjät esittelivät Moskovan nähtävyyksiä sekä pitivät todella hyvää huolta meistä kisailijoista. Elämyksiä kisamatkoilta on todella runsaasti. Kun esimerkiksi Australian Melbournessa samana vuonna kuin Moskovan kisat olivat MM-kisat, niin silloin koko Suomen joukkueen kanssa kierrettiin Fizi, Havaiji ja Kalifornia, joten milloin muulloin tuolloista matkaa ylipäätään voisi yksin nähtävyyksien ja muiden oheistapahtumien lisäksi toteuttaa. Kilpailujen ohella tulee varsin paljon elämyksiä, joita ei muutoin kenties koskaan voi saada, toteaa Ville lopuksi.

Reijo Häyrinen
SAUL hallituksen puheenjohtaja

Kuvat: SAUL arkisto

Pitkäaikaisin puheenjohtaja - kotiseutuneuvos Uljas Kiuru

Suomen Veteraaniurheiluliiton (SVU) toinen puheenjohtaja Usko Toivo Uljas Kiuru syntyi 12. elokuuta 1927 Kivennavan Karvalan kylässä kuusilapsisen perheen esikoisena. Perheen tila oli periytynyt isältä pojalle 1600-luvulta lähtien. Talvisodan syttyessä Kiurun perhe tuli evakkona Tuulokseen, jossa he asuivat pappilan mailla Iso-Liikilässä, nykyisessä Pihatuvassa, kymmenisen vuotta ennen kuin muuttivat Lammille. Uljas ja Pirkko Kiurun perheeseen syntyi kolme lasta. Uljas Kiuru nukkui pois 15. heinäkuuta 2013 Lammilla.

Uljas Kiuru osallistui 16-17-vuotiaana vapaaehtoisena jatkosotaan. Hän toimi Kannaksella Antreassa ja Kuukaupissa sotilasviestikeskuksen hoitajana kesästä syysyyn vuonna 1944. Kiuru kävi Reserviupseerikoulun vuonna 1951 ja yleni reservissä kapteeniksi. Hän on toiminut veteraani- ja reserviläisjärjestöissä sekä Lammin veteraaniasiain neuvottelukunnan puheenjohtajana.

Opiskelu oli lahjakkaalle Uljas Kiurulle helppoa. Hän valmistui opettajaksi Kajaanin Seminaarista vuonna 1950. Kiuru on muistellut lämmöllä seminaariaikaansa: "Joka ainoa päivä oli minulle hieno päivä ja kasvoini Kajaanissa kulttuuriin". Karjala, Lammi ja seminaari vaikuttivat Kiurun elämään monin tavoin.

Opintojen jälkeen Uljas Kiuru toimi Lammin Vilkkilän koulun opettajana vuosina 1951-1954, sen jälkeen Hämeenkyrössä vuoden ajan, kunnes palasi Lammille Iso-Evon koulun opettajaksi vuonna 1955 ja jäi tästä toimesta eläkkeelle vuonna 1987. Kiuru on toiminut lisäksi tuntiopettajana Evon metsäopistossa.

Vuonna 1951 Lammille muuttanut Uljas Kiuru on sanonut olleensa Lammilla fyysisesti läsnä, mutta sielu on ikuisesti

synnyinseudulla Karjalassa, jossa on käynyt sodan jälkeen ainakin 48 kertaa. Lammiakin Kiuru on arvostanut paljon. Hän on toiminut opettajantyönsä ohessa Lammilla taideasiamiehenä, jonka toimenkuvaan kuului myös kotiseututyö. Eläkkeelle jäätyään Kiuru oli myöhemmin myös kunnan sivutoiminen kulttuurisihteeri. Hän oli Kivennavan perinnejärjestöissä vuosikymmenien ajan kantava voima. Lammin Karjalaisseura kutsui Kiurun kunniapuheenjohtajaksi. Tasavallan presidentti on myöntänyt johtajaopettaja Uljas Kiurulle kotiseutuneuvoksen arvonimen vuonna 1993.

Uljas Kiuru oli perustamassa Lammin kotiseutulehteä vuonna 1967 ja toimi alusta alkaen 25 vuotta lehden päätoimittajana. Hän on kirjoittanut kaikista kiinnostuksensa kohteista, jotka ovat merkinneet hänelle rakkautta kotiseudun ihmisiin, luontoon, tapahtumiin, taiteeseen ja koko elämään. Kiuru on ollut loistava puhuja ja hengenluoja sekä tietokirjailija, joka on kirjoittanut yli 40 teosta. Niissä käsitellään Kivennapaa, muuta Karjalaa, Lammia, merkkihenkilöitä, urheilua, kylätarinoita, sananparsia ja historiallisia tapahtumia. Kiuru on todennut kirjoitusvimmastaan: "Se on antanut sielulle virvoitusta".

Lammin kunnan järjestämässä Uljas Kiurun 75-vuotisjuhlassa syntymäpäiväsankari lahjoitti kunnan kotiseutuarkistoon kirjallisen tuotantonsa lisäksi myös huolella arkistoidut lähes sata mappia kivennapalaista ja lammilaista kansanperinneaineistoa sekä noin 8000 valokuvaa. Merkkipäiväjuhlassa paljastettiin Uljas Kiurusta Lammin kunnan tilaama muotokuva, jonka on maalannut Eero Pöyhtäri.

Hehkuvan urheiluinnostuksen omannut Uljas Kiuru oli aktiiviurheilija ja kuntoilija sekä monipuolinen urheilun järjestömiehenä.

Hän juoksi 80 maratonia kahdeksassa eri maassa. Ennätysaika 2.45.52 syntyi Kiurun ollessa lähes 50-vuotias. Vielä viisikymmppisenäkin aika painui alle kolmen tunnin voittaessaan vuonna 1977 M50-sarjan SM-kultaa ajalla 2.59.53. Kiuru toimi useissa eri hämäläisissä, karjalaisissa ja valtakunnallisissa urheilujärjestöissä johtokunnan jäsenenä ja puheenjohtajana. Lammin Säkien toiminnanjohtajana ja aktiivisena vetäjänä hän sai järjestön ensimmäisen kunniajäsenen arvon vuonna 1988.

Suomen Veteraaniurheiluliiton (SVU) hallituksen jäsenenä Uljas Kiuru aloitti vuonna 1977, toimi varapuheenjohtajana vuosina 1979-80 kenraali Yrjö Keinosen jälkeen ja jatkoi puheenjohtajana vuodesta 1981 alkaen, innostavalla ja tiukalla otteella 19 vuoden ajan, opetusneuvos Jouko Pesolan työn jatkajana. Liittoamme johti viime vuosisadan loppuun Kajaanin Seminaarin kasvatit, joilla oli myös sotakokemuksia. Kiuru on kirjoittanut SVU:n 20-vuotishistoriikin (1971-1991). Hänet on palkittu useilla kunnia- ja ansiomerkeillä. Uljas Kiuru kutsuttiin SVU:n kunniapuheenjohtajaksi vuonna 1999.

Uljas Kiuru on pitänyt Pirkko-vaimoan parhaana kannustajanaan ja tukihenkilönä, joka on osannut arvostaa hänen työtään ja monia harrastuksiaan. Pirkko on toiminut mm. SVU:n hallituksen sihteerinä.

Kotiseutuneuvos Uljas Kiuru on ollut monipuolinen kulttuurihenkilö ja palavasieluinen urheilumies, joka on toiminut kunnioitusta herättävästi ja tuloksekkaasti koko yhteiskuntamme hyväksi monilla elämänoilla!

*Kunto Viiru
Kunniapuheenjohtaja, liikuntaneuvos*